

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΟΙ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΩ

[Κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν ἤδη ἀνεκάθεν ἀρχὴν τοῦ *Ἡμερολογίου*, ἢ Διεύθυνσις αὐτοῦ λαμβάνει τὴν εὐχάριστον εὐκαιρίαν νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἓνα ἐπὶ πλεόν ἐκλεκτὸν συνεργάτην, τὸν ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένον κ. Α. Βαλλιανᾶτον, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισαν ἄλλως τε καὶ ἐξετίμησαν ἐκ τῆς κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τόμους τοῦ *Ἡμερολογίου* συνεργασίας του. Ὁ κ. Βαλλιανᾶτος, παρὰ τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτὸν μετριοφροσύνην, εἶνε οὐχ ἥττον ἐκ τῶν εὐγενῶν ἀγωνιστῶν τῆς σκέψεως καὶ τῆς γραφίδος, ὅσοι ἐκπροσωποῦσιν ἀνά τὰ διάφορα κέντρα τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν πνεῦμα. Σπουδᾶσας εἰδικῶς καὶ μετ' ἀφοσιώσεως ὡς

χημικὸς γεωπόνος, ἐγκύπτων δὲ εἰς μελέτας καὶ ἄλλων συναφῶν κλάδων, παρέχει ἡμῖν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν κάτωθι ἀξιόβαννον συμβολὴν του].

ΦΥΤΙΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

ἘΡΜΑ καὶ πάλιν ἀνεξάντλητος εἰς ἐπιδεξιότητα ἢ θορυβώδης, ἢ πολεμικὴ καὶ ἢ διαφωτιστικὴ φαρέτρα τῆς ἐρεῦνης, νῆαν δ' ἐπιχειρεῖ ἐπικριτικὴν ἔφοδον ἐναντίον τοῦ φυτικοζωικοῦ μας *statu quo*. Ἡ σύγκρουσις καθίσταται τελείως ἀναπόφευκτος, λαμβανομένης δὲ ὑπ' ὄψιν τῆς πυρπολικῆς ζέσεως τοῦ νέου πνεύματος, τὸ πρόβλημα τῆς φυτικῆς εὐαισθησίας θίγει σκανδαλωδῶς σημαντικώτατα φυσιολογικὰ ζητήματα γρανιτικὰ καὶ ἐνιαῖα. Πολὺς ἐγένετο λόγος περὶ αὐτό, εἰς πλείστας δὲ προσκρούει δυσαναλογίας ἢ ἐπίλυσις του.

Ἐὰν αἱ σχέσεις μεταξὺ ὀργανικῆς καὶ ἀνοργάνου φύσεως συμπίπτουσι κατὰ τινα σημεῖα, ἐὰν αἱ ιδιότητες συνδέονται ἐνίοτε τόσον στενῶς, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἢ ἀπόλυτος καὶ ἢ συγκριτικὴ περὶ ζωῆς ἀντίληψις, ὑπάρχουν περιπτώσεις φυτικῶν ἰδιορρυθμιῶν λίαν χαρακτηριστικαί θέτουσαι εἰς ἀμηχανίαν τὴν ἐπιστημονικὴν δικαιοσύνην. Αἱ ἀντιθέσεις ἐπιπίπτουν ἀλληλένδετοι, τὸ ἀνοικοδομητικὸν δ' ἐπὶ τῶν νέων θεμελίων ἔργον ἀποβαίνει δυσχερές, ἐφ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς εὐρύτερον ὀρίζοντα, ἐφ' ὅσον δέχεται πλοῦσιον καὶ ἀπε-

ριόριστον φῶς γνώσεων. Ὁ ἀνεξέλεγκτος φραγμὸς τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν ἀρετῶν, τὸν ὁποῖον παρέκαμψαν αἱ μάλλον τολμηραὶ καὶ ῥηξικέλευθοι ὑποθετικαὶ βλέψεις, χάνει πολλὰ στοιχεῖα πίστεως καὶ εὐλαθείας, πλησιάζει δὲ νὰ θεωρηθῇ ἀνεπαρκὴς εἰς τὰς ἐντόνους διαμαρτυρίας τῶν φυτῶν καὶ κατοπτῶν ὀργανικῶν ὄντων. Ἡ ἐναντίον του ἀντίδρασις παρουσιάζει προφανεῖς ἀμφιβολίας, εἶνε δὲ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ δοθῇ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν κατὰ προσέγγισιν λυσιτελῆ σωμάτων ἀνοργάνων θρέψιν, παρά τὴν βαθμιαίαν πράγματι ἀνάπτυξιν κρυστάλλων, τὴν ὑπὸ τύπον ἀορίστου ἀναπαραγωγικῆς ὁρμῆς ἁρμονικῆν ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν, τὴν ῥυθμικὴν κανονικότητα μορφῶν καὶ τὴν ἐπιτυχῆ συγκέντρωσιν σπανίας ἐνεργείας εἰς τινὰς χημικὰς ἐνώσεις. Ἀπομακρύνονται πολὺ τῶν κυρίως ὀργανικῶν ἐκδηλώσεων, καίτοι δὲν ἀποκρύπτουν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς φαινόμενα ὀφείλουσι τὰς ἀπαρχὰς τῶν εἰς πηγὴν ἀνόργανον. Ἐὰν καθίσταται ἀδύνατον νὰ διακρίνωμεν ἐπακριδῶς τὸ στάδιον αὐτῶν, ἀδυνατοῦμεν περισσότερον νὰ διαγνώσωμεν τὰς πιθανὰς τοῦλάχιστον συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὀργανικὰ ὄντα γεννῶνται ἐξ ἀνοργάνων.

Εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀρχικῆς καταβολῆς τῶν διαφορῶν βιολογικῶν διοργανώσεων, συμβολικαὶ ἀποπλανήσεις παρεδέχθησαν τὴν δημιουργικὴν ἐνέργειαν τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν δυνάμεων τῆς ἀνοργάνου φύσεως, ὅπως δὲ παραβάλλουσαι τὰς ιδιότητες τῶν δύο ἀντιθέτων καταστάσεων τῆς ὕλης, ἐξεσφενδόνισαν τὸ θέσπισμα τῆς αὐτομάτου γενέσεως, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, τὸ ὁρμητικὸν καὶ θερραλέον, ἐξετάζουσαι τοὺς φυτικὸς καὶ ζωϊκοὺς ὀργανισμοὺς, ἐζήτησαν νὰ ἐφαρμόσουν σύστημα πιθανοτήτων θεωρητικῶν καὶ ἀνεξιχνιάστων. Ὑπὸ τὴν προστασίαν του πολλὰί ῥιφθεῖσαι σήμερον εἰς λήθην δοξασαί, ἐχρησίμευσαν ὡς ἀτυχῆ καὶ βλαβερὰ στηρίγματα, πολλοὶ δὲ μετ' αὐτῶν ἐτάφησαν ὑπὸ ἰερέεσσι. Ἡ πλήρης καὶ ἀκριβολόγος ἔννοια τῆς ἀπολύτου συμφωνίας μεταξὺ φυτῶν καὶ ζώων, ἐπροχώρησεν μὲν ταχέως πρὸς τὴν πρόοδον, εὐρέθη ὁμως πρὸ διλήμματος θελήσασα νὰ θεωρήσῃ ἐπιχειρηματικὰ καὶ βάσιμα τ' ἀποτελέσματα τοῦ δρόμου τῆς.

Τὸ σύνολον τὸ φυτικὸν καὶ ζωϊκόν, ἀνεξαρτήτως τῆς ὑποταγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάγκην γενικοῦ βιολογικοῦ νόμου, παρουσιάζει ἐντασιν σχέσεων ἀνωμάλων μὴ συμβιβαζομένων εὐχερῶς. Αἱ ἐξ αὐτῶν προκύπτουσαι διαφοραὶ παρεγνωρίσθησαν πολλάκις εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα τῆς διαφωτίσεως, ἢ ἀφοσίωσις ἐν τούτοις πρὸς ἕνα ἀναμορφωτικὸν καὶ τελικὸν σκοπὸν δὲν βλέπτει, ἔστω καὶ ὅταν ἐξαντλῇ τὰ ὅρια τῆς θετικῆς διερευνήσεως, ἔστω καὶ ὅταν παραδέχεται, ὅτι, ὅπως μηχανικαὶ δυνάμεις καὶ κέντρα διάφορα ἐνεργείας ἐξηγοῦσι τὸ μεγαλεῖον τοῦ οὐρανίου στερεώματος, οὕτω καὶ ἡ σειρά τῶν στοιχειωδῶν δυνάμεων τῆς ὀργανικῆς ἐξελιξέως θὰ λύσῃ τὸ ἀίνιγμα τῆς δημιουργίας.

Ἐὰν ὁμως αἱ διακρίσεις μεταξὺ ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων μεθωρίων τίθενται ὑπὸ διαμφισβήτησιν, ἢ φυτικῆ καὶ ζωϊκῆ προσέγγισις

προβάλλει ἔτι μᾶλλον δύσκολος εἰς τὴν ἐξέτασιν, διότι αὕτη περιπλέκεται μέχρις ἐξαφανίσεως τῶν ἀρχικῶν διαφορῶν, μέχρι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀφετηρίας. Ὑπὸ τὴν ζωϊκὴν ἐνέργειαν οἱ δύο τύποι τῆς ὀργανικῆς υπάρξεως σχετίζονται καὶ συναντῶνται κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲ ἡ ζωὴ εἶνε δυνατὴ ἄνευ τελείας ὀργανώσεως, ἡ ἀπολυταρχία τῆς δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς πολὺπλοκον λειτουργίαν ὀργάνων, δὲν πρέπει ν' ἀποτελῆ κέντρον σταθερόν, περὶ τὸ ὁποῖον ἀπλούσταται καὶ ἄμορφοι ὀργανικαὶ μονάδες στρέφονται. Οἱ ὑπεραμυνόμενοι τῆς προσεγγίσεως ἀρκοῦμενοι εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν κοινῶν μόνον χαρακτηριστῶν, καταλήγουν εἰς τὴν παντελεῖαν καὶ πλήρη συμφωνίαν μεταξὺ φυτῶν καὶ ζώων· οἱ πολεμοῦντες τὴν ιδέαν ταύτην διατείνονται, ὅτι μεσολαβοῦσι σπουδαιόταται διαφοραί, ὅτι ἡ ζωϊκὴ ἐκδήλωσις χωρίζεται ἐπαισθητῶς, ὅτι ἐλλείπουν παντελῶς αἱ ψυχικαὶ ἐνδείξεις, ὅτι ὑπάρχουν τύποι ζωϊκοὶ ἱκανοὶ ἀναπτύξεως καὶ τύποι τῆς ζωῆς τελείως στάσιμοι. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ θέματος τοῦ ἐξετάζοντος τοὺς εἰδικούς τῶν φυτῶν χαρακτηριστῶν, ἡ συζήτησις, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐπέμεινε εἰς τὰς ομάδας τῶν ἐλαχίστων ὀργανικῶν ὄντων, διέφευσε πολλὰς ἐλπίδας. Ἡ εὕρεσις γραμμῆς διαχωριστικῆς δὲν ἐδείχθη καὶ τόσον εὐεργετικὴ, ἡ σπινθηροβολοῦσα δὲ κατὰ τὰ ἄλλα ἀπὸ λογικὴν καὶ πειστικότητα εἰς ἀτοπον ἀπαγωγῆς, δοκιμασθεῖσα ἐν τῇ περ. πτώσει ταύτῃ, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ ἄπρακτος. Ἐφάνη μᾶλλον γόνιμος εἰς τὴν ἀπολογητικὴν τῆς ἐτυμηγορίαν ἢ ἀνασκευῆς, ἡ βασισθεῖσα ἐπὶ θέματος γενικωτέρου, τῆς τελείας δηλονότι ὀργανώσεως φυτῶν καὶ ζώων, ἡ γνώμη τῆς δὲ δικαιολογεῖται ἐπαρκῶς.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ δύναμις τῆς ζωτικῆς μονάδος, ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθοῦν ἀπατηλαὶ αἱ διακρίσεις αἱ διέπυσαι τὴν βιολογικὴν ἐνέργειαν τῶν φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν κυττάρων, ματαιῶς ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς συνδιαλλαγῆς, ἡ αὐτὴ δὲ χημικὴ σύνθεσις εἰς δύο διάφορα ἄτομα ὄχι μόνον παρουσιάζει χαρακτηριστῶν εἰδικούς, ἀλλὰ μέχρις ἐνὸς σημείου καταλήγει καὶ εἰς ἀδυσώπητον βιοχημικὸν ἀνταγωνισμόν. Ἐὰν δύνανται νὰ προκύψουν ἔτερογενῆ ἀποτελέσματα μεταξὺ φυτικῶν σωμάτων τῶν αὐτῶν συστατικῶν βάσεων, κατὰ μείζονα φυσικὸν λόγον διατρέχει κίνδυνον ὁ σύνδεσμος φυτῶν καὶ ζώων. Ὁργανισμοὶ ἐν τούτοις ἀτελεῖς, ὑφῆς λεπτεπιλέπτου, συγκεντρώνοντες εἰς τὰς κινήσεις καὶ τὰς λειτουργίας των τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας ἀνωτέρων συστημάτων, χρησιμεύουσιν ὡς ἀσφαλιστικὴ δικλείς, ὡς ῥυθμισταὶ τῆς ζωϊκῆς καὶ φυτικῆς ταυτότητος, ὡσεὶ νὰ ἦτο εὐκόλον νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι οἱ παράδοξοι αὐτοὶ τύποι ἐδημιουργήθησαν διὰ νὰ δυσχεράνουν τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον, ὅταν ἀπ' ἐναντίας εἶνε φανερόν,

ότι ἡ φύσις καὶ εἰς τὰς μᾶλλον στρεφοδίκους ἰδιοτροπίας τῆς συν-
 ἔδραμε τὴν ἐπιστήμην ὑφ' οὗς ὄρους διενεργοῦνται ἡ κυκλοφορία,
 ἡ ἀνάπτυξις, ἡ ἀφομοίωσις κτλ. εἰς τὰ ἀνώτερα φυτὰ καὶ ζῷα,
 καίτοι ἔχουν κοινὴν ἐνέργειαν αὐξήσεως, εὐρίσκονται εἰς καταπλη-
 κτικὴν ἀντίφασιν. Εἰς τὰ φυτὰ ἡ συμμετρία πολλῶν διατάξεων, ὡς
 ἔ. π. τῶν κατ' ἐναλλαγὴν φύλλων, ἡ ἄρμονία τοῦ ὀργανικοῦ καταρ-
 τισμοῦ τῶν, ἡ φιλόκαλος σύμπτυξις καὶ διαπτυχὴ τῶν φύλλων εἰς
 τοὺς ὀφθαλμούς, πολλαὶ περίεργοι φυσιολογικαὶ τῶν λειτουργίαι, ὡς
 ἔ. π. τοῦ ἀσκοφύλλου τοῦ κοινοῦ (*utricularia vulgaris*),
 κνίδης τῆς καυστικῆς (*urtica urens*), ὁ κυτταρώδης καὶ
 ὁ ἰνώδης ἰστός, αἱ τραχεῖαι, τὰ γαλακτοφόρα ἀγγεῖα, ἡ
 ἐπιδερμὶς, ὁ ὑμῆν, τὰ στόματα, τὰ πνευματικὰ χάσματα
 τῶν φύλλων κλπ. ἀναλογοῦντα πρὸς ἀντίστοιχα ζῷϊκὰ
 ὄργανα, καθιστῶσι μὲν τὸ ἔργον τῆς φύσεως εἰς τὴν ὀρ-
 γανοποίησιν τῶν φυτικῶν ὑπάρξεων οὐχὶ ὀλιγώτερον θαυ-
 μαστόν καὶ πολυδαίδαλον, δὲν ἀκυρῶνουν ὁμῶς οὔτε τὴν
 διαφορὰν τῶν οὐσιαστικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων, οὔτε τὴν
 ἀνεξάρτητον καὶ ἐλευθέραν κίνησιν τῶν ζῷϊκῶν ὀργανι-
 σμῶν, οὔτε τὴν τελειότητα τῆς ἀνωτέρας ἀναπτύξεως
 τῶν. Προβάλλουν ἐξαιρέσεις ἀληθῶς, αἵτινες ὑπεκίνησαν
 σφοδρὰν καὶ ζωηρὰν πολεμικὴν ὑπὲρ τῆς φυτικῆς εὐαι-
 σθησίας. Καὶ ἂν ἀκόμη παραλείψωμεν τὴν ἐξαιρετικότητα
 κινήσεων τινῶν, ὡς λ. χ. τῶν στημόνων τῆς βερβερίδος,
 τῶν φύλλων τοῦ ἡδυσάρου, ἔχομεν παραδείγματα πολλῶν
 ἀνθέων, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουν καὶ κλείουν τακτικὰ εἰς ὠρι-
 σμένον χρόνον, φυτῶν τινῶν δὲ ἡ γονιμοποίησις γίνεται
 κατὰ τρόπον ἰδιότυπον. Ἄλλὰ ἀνεξαρτήτως τῶν ὀβιδῶν
 τούτων ἡ παραδοξοτάτης φύσεως ταχεῖα συστολὴ καὶ κί-
 νησις ὄλων ἐν γένει τῶν μερῶν τῆς ἀκακίας τῆς αἰδήμο-
 νος (*Acacia pudica*), ἡ ὁποῖα συμπτύσσει μετὰ θαυμα-
 στῆς ταχύτητος οἰονδήποτε ὄργανόν της εὐθὺς ὡς ἤθελεν
 ἐγγίση τις αὐτό, καὶ ἐπὶ πλεόν ἡ ἐγχειρηματικὴ, ἡ πο-
 νηρὰ καὶ καταπληκτικὴ ἐνέργεια τῆς διοναίας τῆς μυιο-
 παγίδος (*Dionaea muscipula*), ἡ ὁποῖα μὲ ἀπαραμίλλον
 τέχνην θέτουσα τάχιστα εἰς κίνησιν τοὺς δύο κορυφαίους
 καὶ ἀντιθέτους λοβοὺς τῶν φύλλων της συλλαμβάνει τὰ
 δυστυχεῖ ἔντομα, ἅτινα ἤθελεν καθήσει ἐπ' αὐτῶν, συσφί-
 γουσα μέχρις ἀπονεκρώσεως, καὶ πολλαὶ ἄλλαι περιπτώσεις ἀσφα-
 λοῦς καὶ αἰμοδόρου ἐντομοκτονίας, πιστοποιοῦσαι σὺν τοῖς ἄλλοις
 καὶ τὸ δυνατὸν τῆς κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ ἀέρος παραλαβῆς θρε-
 πτικῶν στοιχείων, δὲν εἶνε ἀποδείξεις ἐναργεῖς καὶ πειστικώταται
 ὑπὲρ τῆς φυτικῆς αἰσθήσεως; δὲν εἶνε ἰσχυρὰ καταπολέμησις τῶν
 παλαιῶν προκαταλήψεων; δὲν εἶνε λειτουργίαι ζωηρότεραι ἐνίοτε
 καὶ τῶν κινήσεων πολλῶν ζῷων ἄνευ νευρικοῦ συστήματος; δὲν
 ἀποτελοῦν δείγματα ἄδρά, ἐπιφανῆ, φυτικῆς ἀντιλήψεως, λέγουσιν οἱ
 ἀγρυπνοῦντες τῶν φυτῶν φρουροί;

Ἐκ πρώτης ὄψεως αἱ φυτικά αὐταὶ χαρακτηριστικά κινήσεις πολὺ δικαίως θορυβοῦν τὸν παρατηρητὴν. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν παραβληθοῦν πρὸς ἀντιστοιχοὺς ἐνεργείας ζωϊκῶν ὀργανισμῶν, προδίδου τὴν κοινὴν πορείαν τῶν ὀργανικῶν ὑπάρξεων εἰς χρόνους μακρᾶς ἐξελίξεως, κατόπιν τῆς ὁποίας διαδοχικαὶ καὶ συνεχεῖς μεταβολαὶ ἐδημιούργησαν τύπον διάφορον. Αὐτὴ ὁμως κατ' ἐξοχὴν ἢ κινήσει εἰς τὰς μᾶλλον δραστηκωτάτας ἐκδηλώσεις τῆς φυγομαχεῖ πρὸ τῆς θελήσεως τῆς ἐλευθέρως καὶ ἀνεξαρτήτου. Συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ λόγους μηχανικοὺς, φαίνεται ὑποτασσομένη εἰς ξένην ἐπήρειαν, εἰς τὴν διάκρισιν αἰτίας ἐξωτερικῆς, ἐὰν δὲ δὲν ἐγγίση τις τὰ φύλλα τῆς αἰδήμονος μιμόζας, ἐὰν τὸ ἔντομον δὲν τοποθετηθῆ ἐπὶ τῆς διοναίας τῆς μυιοπαγίδος, ἢ ἐξωτερικὴ ἐνέργεια ἢ προκαλοῦσα τὰς κινήσεις ταύτας παύει καὶ τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ ἀκίνητοῦν. Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὰ ζῶα. Ἡ κινήσεις προϋποθέτει τὴν ἰδίαν θέλησιν των, μὴ λαμβανομένων βέβαια ὑπὸ σημείωσιν τῶν κατωτάτων ζωϊκῶν ὀργανισμῶν, διενεργεῖται δι' ὀργάνων, τῶν ὁποίων τὰ φυτὰ στεροῦνται, καὶ συνεπῶς ἢ ἀῤῃσεις καὶ ἢ κυκλοφορία, δύο κεφαλαῖωδη στάδια τῆς φυτικῆς ζωῆς, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν βᾶσιμα, διότι δὲν ὑπόκεινται εἰς θέλησιν. Ἐξ ἐναντίας πλείσται ἐκτὸς τῆς θελήσεως τῶν ζωϊκῶν σωμάτων ἐνέργειαι δὲν τὰ παρεμποδίζουσι νὰ ἀντιδράσωσι στερρῶς, νὰ ἀμυνθῶσι, νὰ ἀντισταθοῦν καὶ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐν τέλει.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς φυτικῆς εὐαισθησίας ὁμως ἐμφανίζονται ἀπρόσκλητοι, δριμεῖς καὶ γλαφυρώτατοι συνήγοροι ὑποκινούντες νέας ἐξεγέρσεις, ῥίπτοντες εὐθετον δαυλὸν ἀναζωογονήσεως τῆς λανθανούσης πυρᾶς. Δὲν ἔχουν τρέφει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς φυγὴν τοὺς ἀντιπάλους των, τοὺς ὑποβάλλουν ὁμως εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν, εἶνε δὲ ἄξιον πάσης ἐφεκτικότητος.

Ἐκτὸς τοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ πράσινα μέρη τοῦ φυτοῦ διάκεινται φιλικῶς πρὸς τὸ φῶς ἀποφεύγοντα τὸ σκότος καὶ τρεπόμενα πάντοτε πρὸς αὐτό, ἐκτὸς τῆς ἀδιαφιλονεικῆτου σκοπιμότητος τῆς κατὰ κάθετον διεύθυνσιν ἀναπτύξεως τῆς ῥίζης τοῦ βλαστάνοντος φυτοῦ, ἢ ὁποία ὀφείλεται εἰς μίαν ζώνην κυττάρων ἐδρεύουσαν ὑπὸ τὸ ἀπώτατον ῥιζικὸν ἄκρον, ὥστε ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι τοῦτο ἐκόπτετο, ἢ ῥίζα νεαροῦ φυτοῦ χάνει τὴν ιδιότητα τῆς καθέτου ἀναπτύξεως διευθυνομένη κατὰ τρόπον ἀκανόνιστον' ἐκτὸς τῆς θεωρίας τοῦ Haberlandt, καθ' ἣν τὰ κύτταρα προικίζονται μὲ εἰδικὰ λίαν δ' εὐκίνητα μερίδια τείνοντα διὰ τῶν κινήσεών των νὰ ἐπαναφέρουν τὸ φυτικὸν σῶμα εἰς τὴν κανονικὴν αὐτοῦ θέσιν, ὅταν ἐκ ταύτης μετακινήθῃ, ὄργανα τὰ ὁποία θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀποτελοῦσιν ἀποκλειστικὸς παράγοντας αἰσθήσεως τοῦ νόμου τῆς βαρύτητος, δὲν ἐπιτρέπεται τῇ ἀληθείᾳ νὰ περιφρονήσωμεν οὔτε λεπτοφυῆ τινὰ κυτοπλασματικὰ ἰνίδια, ἅτινα ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ ὀρμώμενα ἀπὸ τοῦ φυτικοῦ κυττάρου διασχίζουσι τὴν μεμβράνην του διὰ νὰ τὸ συνδέσουν μὲ τὰ γειτονικά κύτταρα συναποτελοῦντα ὀδῶ εὐρύτατον καὶ εὐαίσθητον σύστημα συγκοινωνίας καθ' ὅλον τὸ

φυτικόν σῶμα, οὔτε τὴν ἀπαρχὴν σθεναρῶν ὀργάνων αἰσθήσεως διὰ τὸ φῶς, τὰ ὁποῖα φαίνονται σχηματιζόμενα κατὰ τὴν μεμβράνην ἐπιδερμικῶν τινῶν κυττάρων. Τὰ τελευταῖα ταῦτα εἰς τὸ κάτω ἐσωτερικόν αὐτῶν μέρος φέρουσι μικρὸν κύτταρον ἀμφίκυρτον ἢ κοῖλον, δι' οὗ τὸ φῶς ἀντανεκλάται θαυμασίως.

Λίαν τερπναὶ καὶ δελεαστικαὶ αἱ λεπτομέρειαι αὐταὶ συμπαρασύρουν εἰς τὸ ρεῦμα των εὐκόλως, ὅπως δ' ὁ φυσικὸς ἀρέσκειται εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ φαινόμενα εἶνε ἀποτελέσματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ὅπως ὁ χημικὸς πιστεύει ὅτι πάντα τὰ γνωστὰ στοιχεῖα ἔχουν κοινὴν τὴν μητρικὴν ὑπόστασιν, εὐλογον ἦτο ὁ φυσιολόγος ἀνατρέπων τὰ οἰκοδομήματά του ὅχι μόνον ἐνότητα φυτῶν καὶ ζῴων νὰ παραδεχθῆ, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ φυτοφυχὴν.

Ἡ ἐπιστήμη τίποτε δὲν χάνει, οὐδὲ θυσιάζει τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν ἐν τούτοις εἶνε ἄδικον νὰ διαμφισθητῆσι τις τὴν φυτικὴν εὐαισθησίαν, αἱ βεβαιώσεις περὶ φυτικῆς ψυχῆς ἔχουν πολλὰ ζητήματα νὰ διασαφηνίσουν, ἔχουν νὰ συναντήσουν εἰς τὸν δρόμον των πολλὰς ἀκόμη Συμπληγάδας, χρειάζεται ν' ἀπαρνηθοῦν τὰς μεταφορικὰς ἐννοίας καὶ τὰ δόγματα, δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο δὲ σφάλμα ἐπιστημονικόν, ἐὰν ἐδέχετό τις τὰς λαμπρὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ τὰς ὑποθέσεις μὲ πλήρη καὶ ἀπόλυτον εὐσέθειαν διὰ τὸ φιλοσοφικόν καὶ τὸ εὐρῶ των θάρρος, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὁμως γενναίας ἀναθεωρήσεως.

ἌΝΔΡ. ΒΑΛΛΙΑΝΑΤΟΣ

ΑΡΜΟΝΙΞΣ

ΜΗ τὸ ἀλαφροχάϊδεμα τοῦ μοῦ ἠλεκτριζοῦν
οἱ ὄμορφες ἀγάπες μου τὸ σῶμα,
καὶ μὲ τὸ αἰθέριο φίλημα τοῦ μοῦ δροσίζουν,
τὸ διψασμένον στόμα,
τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου πλημμυρίζουν
οἱ ἁρμονίες καὶ τὸ χροῶμα.

Μεθυστικὰς καὶ ἀσύγκριτες, ὦ ἁρμονίες,
ὦ χροῶμα,
ἀχράντων μυστηρίων λειτουργίαι
πάνω στὸ οὐράνιον δῶμα,
ποιοὶ κόσμοι σὰς γεννήσανε, καὶ ποιῆς θυσίαι
ἀφάνταστες ἀκόμα;

(Σαμψούς, 1912)

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ